

คณะเภสัชศาสตร์

สมุนไพรรักษาในเครื่องสำอาง
นางสาวกิตติมา กิตติศักดิ์ไชยกุล
นางสาวนวิวรรณ นุ่นสิงห์

โครงการพิเศษปีการศึกษา 2538

โครงการนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาเภสัชศาสตร์บัณฑิต

คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

สมุนไพรมะนาวที่ใช้ในเครื่องสำอาง

นางสาว กิตติมา กิตติศักดิ์ไชยกุล
นางสาว จวีวรรณ นุ่นสิงห์

โครงการพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาเภสัชศาสตรบัณฑิต
คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ.2538

MEDICINAL PLANTS IN COSMETICS

KITTIMA KITISAKCHAIYAKUN

CHAWEEWAN NOONSING

A SPECIAL PROJECT SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLM
ENT OF
THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
BACHELOR OF SCIENCE IN PHARMACY
FACULTY OF PHARMACY
MAHIDOL UNIVERSITY

1995

สมุนไพรที่ใช้ในเครื่องสำอาง

กิตติมา กิตติศักดิ์ไชยกุล , ฉวีวรรณ นุ่นสิงห์ , วันดี กฤษณพันธ์*, อังคาบ เวสโกสิทธิ์**

*ภาควิชาเภสัชวินิจฉัย คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

**กองควบคุมเครื่องสำอาง กระทรวงสาธารณสุข

Key Word: พืชสมุนไพร , เครื่องสำอางจากธรรมชาติ

โครงการพิเศษนี้เป็นการสำรวจรายชื่อพืชสมุนไพรจากผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางที่มีจำหน่ายในท้องตลาดเกี่ยวกับชื่อสมุนไพรที่ใช้ ชื่อผลิตภัณฑ์ ชื่อบริษัท ประโยชน์ และลักษณะของผลิตภัณฑ์ โดยสำรวจจากห้างสรรพสินค้า และกองควบคุมเครื่องสำอาง กระทรวงสาธารณสุข ระหว่างวันที่ 20 มีนาคม -- 10 เมษายน 2538 จำนวน 264 ผลิตภัณฑ์ จัดเป็นหมวดหมู่ตามส่วนประกอบที่นำไปใช้ได้เป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ที่ใช้กับผม 66 ผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ที่ใช้กับใบหน้า 91 ผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ที่ใช้กับผิวกาย 27 ผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ที่ใช้กับผิวกายและใบหน้า 60 ผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ที่ใช้กับผิวกาย ใบหน้าและผม 1 ผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ที่ใช้กับปากและฟัน 19 ผลิตภัณฑ์

จากการสำรวจพบว่า มีพืชสมุนไพรที่ใช้ 120 ชนิด สมุนไพรที่ใช้มากที่สุดคือ วานหางจรเข้และRoman Chamomile (*Chamaemelum nobile* L.) มีใช้ในเครื่องสำอาง 38 ผลิตภัณฑ์ (14.39%) รองลงมาได้แก่ Witch hazel (*Hamamelis virginiana* L.) มีใช้ใน

เครื่องสำอาง 24 ผลิตภัณฑ์ (9.09%) ละหุ่งมีใช้ในเครื่องสำอาง 22 ผลิตภัณฑ์ (8.33%) มะพร้าวและJojoba (*Simmondsia chinensis* Schneid.) มีใช้ในเครื่องสำอาง 19 ผลิตภัณฑ์ (7.20%) ตามลำดับ และได้รวบรวมรายละเอียดเกี่ยวกับชื่ออื่นๆ ชื่อวิทยาศาสตร์ ส่วนที่ใช้ สารสำคัญ และประโยชน์ของพืชสมุนไพรจากตำราและหนังสือ

บทคัดย่อ

โครงการพิเศษนี้เป็นการสำรวจรายชื่อพืชสมุนไพรจากผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง ที่มีจำหน่ายในท้องตลาดเกี่ยวกับชื่อสมุนไพรที่ใช้ ชื่อผลิตภัณฑ์ ชื่อบริษัท ประโยชน์ และลักษณะของผลิตภัณฑ์ โดยสำรวจจากห้างสรรพสินค้า และกองควบคุมเครื่องสำอาง กระทรวงสาธารณสุข ระหว่างวันที่ 20 มีนาคม -- 10 เมษายน 2538 จำนวน 264 ผลิตภัณฑ์ จัดเป็นหมวดหมู่ตามส่วนของร่างกายที่นำไปใช้ได้เป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ที่ใช้กับผม 66 ผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ที่ใช้กับใบหน้า 91 ผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ที่ใช้กับผิวหนัง 27 ผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ที่ใช้กับผิวหนังและใบหน้า 60 ผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ที่ใช้กับผิวหนัง ใบหน้าและผม 1 ผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ที่ใช้กับปากและฟัน 19 ผลิตภัณฑ์

จากการสำรวจพบว่า มีพืชสมุนไพรที่ใช้ 120 ชนิด สมุนไพรที่ใช้มากที่สุดคือ วานหางจรเข้และRoman Chamomile (*Chamaemelum nobile* L.) มีใช้ในเครื่องสำอาง 38 ผลิตภัณฑ์ (14.39%) รองลงมาได้แก่ Witch hazel (*Hamamelis virginiana* L.) มีใช้ใน เครื่องสำอาง 24 ผลิตภัณฑ์ (9.09%) ละหุ่งมีใช้ในเครื่องสำอาง 22 ผลิตภัณฑ์ (8.33%) มะพร้าวและJojoba (*Simmondsia chinensis* Schneid.) มีใช้ในเครื่องสำอาง 19 ผลิตภัณฑ์(7.20%) ตามลำดับ และได้รวบรวมรายละเอียดเกี่ยวกับชื่ออื่นๆ ชื่อวิทยาศาสตร์ ส่วนที่ใช้ สารสำคัญ และประโยชน์ของพืชสมุนไพรจากตำราและหนังสือ

Abstract

This special project is an observation of medicinal plants in cosmetic recipes sold in the market. The data comprised names of product, companies, uses and product characters. The 264 recipes were observed at supermarkets and the Division of Cosmetic Control, Ministry of Public Health between March 20 -- April 10, 1995. These cosmetics were classified into 6 groups according to their uses for parts of body, i.e., 66 haired products, 91 faced products, 27 bodied products, 60 bodied and faced products, 1 bodied, faced and haired product and 19 mouthed and toothed products.

From this study, 120 kinds of medicinal plant were observed. Aloe and Roman Chamomile (*Chamaemelum nobile* L.) which were found in each 38 recipes (14.39%) were the most favorited plants. Witch hazel (*Hamamelis virginiana* L.), Castor oil plant and Coconut and Jojoba (*Simmondsia chinensis* Schneid.) were found in 24 (9.09%), 22 (8.33%), 19 (7.20%) products respectively. Moreover, the details of each plant about scientific name, part used, active constituents and uses were also compiled from several books.